

Slobodan Vukadinović*

NOVA PRAVNA REVIJA – JUBILARNO IZDANJE ČASOPISA KOJI SPAJA

Nova pravna revija: časopis za domaće, njemačko i evropsko pravo je objavljivanjem broja 1–2/2015 obeležila svoj prvi jubilej. Punih pet godina postojanja i redovnog izlaženja časopisa, koji je za kratko vreme u naučnim krugovima više zemalja postao prepoznatljiv i zaslužen ugledan po kvalitetu objavljenih naučnih radova, bogatstvu različitih rubrika, donošenju zanimljivih pravnih aktuelnosti iz regiona i Evrope, uzornoj opremljenosti priloga i tehničkoj uređenosti svakog broja. *Nova pravna revija* je za pola decenije postojanja postala svojevrsna riznica uvida u razvoj pravne doktrine, zakonodavstva i sudske prakse država jugoistočne Evrope, Nemačke i Evropske unije.

Reč je o regionalnom pravnom naučnom časopisu, koji izlazi na jeziku koji se različito zove, ali se sasvim dobro razume u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, čime predstavlja jedan pravnički most koji vodi dijalogu i razmeni iskustava među državama bivše Jugoslavije. Ovaj jedinstveni časopis je višestruko koristan za države u okruženju, jer se pravni poredak svake od njih nalazi pred sličnim izazovima, a odlikuju ih i slične karakteristike. Nudeći iskustva drugih u rešavanju zajedničkih problema, časopis *Nova pravna revija* stvara i podsticaj za preispitivanje sopstvenih pravnih rešenja i nudi pravce mogućih unapređenja. U tom pogledu, razumljivim se čini i most koji ovaj uticajni časopis stvara između zemalja regiona sa jedne, i Nemačke, sa druge strane, jer je uticaj nemačke pravne misli bio i još uvek je prisutan i u doktrini i u zakonodavstvima država regiona, posebno u domenu privatnog prava. Zajedničko evropsko opredeljenje država u regionu učinilo je opravdanim, potrebnim i korisnim što časopis donosi novine i iz prava Evropske unije.

Koncepcijski, časopis sadrži dobro osmišljenu paletu različitih rubrika – od naučnih istraživanja, preko aktuelnih informacija, do iskustava studenata, što je još jedna, pohvale vredna, prednost ovog časopisa jer je,

* Asistent Pravnog fakulteta Univerziteta Union u Beogradu
e-mail: slobodan.vukadinovic@pravnofakultet.rs

uz radove istaknutih pravnika današnjice, evidentno otvoreni i za priloge mladih autora kojima time omogućava afirmaciju. Sasvim precizno, časopis sadrži sledeće rubrike: *Članci, Aktuelnosti iz prava regiona, Aktuelnosti iz evropskog prava, Aktuelnosti iz nemačkog prava, Propisi i materijali, Značajni pravници, Prikazi knjiga, Pravo na internetu, Iz aktivnosti IRZ-a, Studentski radovi i Razno.*

Sadržinski, imajući u vidu da je privatno pravo po broju pravnih normi, po broju predmeta na pravnim fakultetima i po broju sudskih sporova pred svim sudovima najobimnije, čini se razumljivim što i u ovom časopisu ima najviše priloga iz oblasti privatnog, odnosno građanskog prava, mada ne zaostaju, ni po kvalitetu ni po broju, radovi iz javnog i krivičnog prava. Na nivou časopisa, moglo bi se reći da dominira uporednopravni metod. Pored originalnih naučnih radova koji obrađuju važne pravne teme, značajna vrednost ovog regionalnog dragulja periodike je i njegoa usmerenost ka pravnoj praksi i donošenju odgovora na aktuelna pravna pitanja, zbog čega je koristan i pravicima praktičarima, naročito onima koji odluče da iskustva drugih koriste u sopstvenom radu.

Tehnički, primetne su razlike u formatu časopisa i uređenosti članaka u odnosu na većinu domaćih časopisa. Imajući u vidu širu sliku, nastanak i podršku izlaženju časopisa, čini se da su one pre svega rezultat traženja inspiracije u nemačkim časopisima. Časopis je nešto većeg formata, a članci ne počinju apstraktom i ključnim rečima, kako je to običajem ustaljeno u praksi izdavanja ovakve vrste serijskih publikacija kod nas. To nije nedostatak, jer svi prilozi sadrže prevode rezimea na dva jezika – nemački i engleski, te je zahtev dostupnosti sažetka ne samo zadovoljen nego je, imajući u vidu uobičajene standarde, i premašen, jer je ovom trojezičnošću časopis omogućio dostupnost osnovnih ideja i stavova svakog autora značajno širem krugu čitalaca.

Časopis izdaju Nemačka fondacija za međunarodnu pravnu saradnju (IRZ), Nemačko–bosanskohercegovačko udruženje pravnika i Društvo za istraživanje i recepciju nemačkog prava. Glavni i odgovorni urednici su prof. dr Meliha Povolakić i dr Stefan Pürner, a pored njih redakcijski kolegijum čine i prof. dr Slavko Đorđević, prof. dr Zlatan Meškić i doc. dr Darja Softić Kadenić, koja je i izvršna urednica. Izdavački savet čine profesori prava iz Austrije – prof. mag.mag.dr. Tomislav Borić, iz Bosne i Hercegovine – prof. dr Borislav Petrović, iz Hrvatske – prof. dr Tatjana Josipović, iz Nemačke – prof. dr Heinz-Peter Mansel i prof. dr.dres.h.c. Friedrich-Christian Schroeder i iz Srbije – prof. dr Dušan Nikolić.

Sadržaj knjižnog bloka ovog jubilarnog broja započinje člankom o novom mađarskom Građanskom zakoniku, autora prof. dr.dr.h.c. Lajosa Vékása. Nakon kratke istorije kodifikacije, autor se bavi određenim kon-

ceptualnim pitanjima, i to pre svega: (1) kodifikacijom na nacionalnom nivou u XXI veku; (2) uzorima za reformu; (3) monističkim polazištem; (4) sistemskim uključenjem prava potrošača EU u građanski zakonik. Potom, u fokus svog rada stavlja strukturu mađarskog Građanskog zakonika i ukazuje na novine vezane za određene pravne institute, pri čemu se naročito bavi: (1) opštim pravom ličnosti i (2) novim pravom na naknadu štete zbog neispunjenja ugovora, u okviru koga ukazuje na dosadašnja rešenja i na izmene u mađarskom Građanskom zakoniku, novu ekskulpirajuću klauzulu i klauzulu predvidivosti.

Iz perfektnog pravnog pera profesora dr Zlatana Meškića, ovoga puta članak pod naslovom „Unutra ili vani? Tumačenje propisa o ugovorima zaključenim van poslovnih prostorija u svetlu nemačkog i evropskog prava”. Odličnim stilom pisanja, uz upućivanje na uglavnom nemačku literaturu, ovaj ugledni pravni pisac se bavi najpre izvorima prava zaštite potrošača prilikom sklapanja ugovora van poslovnih prostorija u BiH, obavezom tumačenja potrošačkih propisa BiH u svetlu prava EU, razlozima zaštite kod zaključenja ugovora van poslovnih prostorija i situacijama u kojima se pruža zaštita, pri čemu produbljeno posebno analizira: (1) pregovore ili zaključenje ugovora van poslovnih prostorija; (2) ugovore zaključene za vreme izleta organizovanog od strane trgovca; (3) u toku posete trgovca kući potrošača ili njegovom radnom mestu; (4) ugovore koji su rezultat neočekivanog pristupa trgovca potrošaču u sredstvima javnog prevoza ili na bilo kom drugom javnom mestu; (5) ugovore o jemstvu kao poseban problem.

Prof. dr Slavko Đorđević nam donosi veoma interesantan naučni članak o primeni klauzule odstupanja u stvarnopravnim odnosima sa elementom inostranosti, u kome se posebno bavi opravdanošću i problemima u primeni prava mesta nalaženja stvari (*lex rei sitae*), zatim konkretizacijom klauzule odstupanja, tačnije: funkcijom klauzule odstupanja, a potom zaštitom interesa trećih lica, međunarodnom harmonijom odlučivanja i klauzulom odstupanja, te objektivnim i subjektivnim kriterijumima utvrđivanja najbliže veze. U nastavku je fokus autora na polju primene klauzule odstupanja u stvarnopravnim odnosima, te se detaljnije analizira: *res in transitu*, raspolaganje pokretnim stvarima poslovnim međunarodnog prometa, sticanje svojine od nevlasnika i povraćaj ukradene pokretne stvari, prenos svojine (*cessio vindicationis*) na ukradenoj osiguranoj stvari, te na kraju i raspolaganje pokretnim stvarima između pripadnika određene grupe. Autor pravi i komparaciju rešenja sadržanih u važećem (u Srbiji) Zakonu o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja i Nacrtu zakona o međunarodnom privatnom pravu.

Dr Stefan Pürner je napisao zanimljiv i sadržajan članak o mračnoj strani nemačkog prava: (ne)pravo u nacionalsocijalizmu na primeru dis-

kriminacije pripadnika jevrejske veroispovesti u građanskom pravu, u kome na samom početku ukazuje na značenje teme i daje tok prikaza. Autor se najpre bavi posledicama nacionalsocijalističke države neprava u brojevima, potom daje pregled pokušaja „pravnog opravdanja” nacionalsocijalističke nepravde/neprava, u okviru koga analizira opšte propise (Uredbu povodom požara u Reichstagu i Zakon o ovlašćenju), „specijalno pravo” za pripadnike jevrejske veroispovesti (posebno Zakon o ponovnoj uspostavi profesije državnih službenika iz 1933. godine, Zakon o građanima Reicha, te Zakon o zaštiti nemačke krvi i nemačke časti iz 1935. godine), dalje mere u pravnom području, novu definiciju pravne države (i to njeno polazište, potiskivanje zakona i nove zadatke sudija). U daljem radu, dr Pürner istražuje građansko pravo kao sredstvo vladavine nepravda/nepravde, a potom čini produbljenu analizu na primeru bračnog i porodičnog prava, gde naročito istražuje: bračno pravo kao „rasno pravo”, promene u primeni prava uprkos neizmenjenim zakonima, dalji razvoj prava i nudi preliminarni zaključak. Potom je u fokusu autora diskriminacija pripadnika jevrejske veroispovesti u propisima izvršnog prava, te posebno analizira pravno polazišnu situaciju i radio-uređaje u Trećem rajhu: tehnički razvoj i značenje za propagandu. U nastavku autor donosi dalje primere diskriminacije u građanskom pravu, i to posebno diskriminacije u području trgovačkog prava, te potom diskriminacije u ugovornom, naslednom i arbitražnom pravu i diskriminacije u propisima o imenu, nakon čega iznosi zaključak.

Doc. dr Darja Softić Kadenić, LL.M. (Graz) objavila je sjajan članak o pojmu i ulozi *Treuhand* u pravu i praksi Nemačke, Austrije i Švajcarske i njegovog mogućeg uticaj na razvoj prava u Bosni i Hercegovini i regionu. Pored toga što iscrpno analizira pojam, autorka detaljno i posebno analizira vrste *Treuhand*: (1) fiducijarni, odnosno romanski *Treuhand*, (2) germanski, odnosno nemačkopravni *Treuhand*, (3) ovlašćujući *Treuhand* (*Ermächtigungstreuhand*), (4) punomoćnički *Treuhand* (*Vollmachtstreuhand*). Posebno je dragoceno što nam doc. dr Softić Kadenić, pored navedenih konstrukcija *Treuhand* koje su nastale zbog različitog shvatanja pravnog položaja *Treuhändera* u odnosu na *Treugut*, donosi i još širi spektar kategorija *Treuhand* prema različitim kriterijumima razlikovanja, koji postoji u doktrini, čime se vrši dalja kategorizacija *Treuhand*: (5.1.) *Treuhand* u korist trećeg i u vlastitu korist (*Fremdnützige und Eigennützige Treuhand*), (5.2.) *Treuhand* u svrhu upravljanja (*Verwaltungstreuhand*) i *Treuhand* u svrhu osiguranja (*Sicherungstreuhand*), (5.3.) Otvoreni i prikriveni *Treuhand* (*offene und verdeckte Treuhand*), (5.4.) Pravi i nepravi *Treuhand* (*echte und unechte Treuhand*). U nastavku autorka analizira pravni položaj *Treugebera* i *Treuhändera*, te funkcije *Treuhand*, poseb-

no se fokusirajući na praktičnu primenu *Treuhand* u svrhu upravljanja. Na kraju, a pre zaključnog razmatranja, autorka produbljeno analizira *Treuhand*-odnose u Bosni i Hercegovini (iako konstatuje da su ovakve strukture načelno nepoznate u BiH, identifikuje nekoliko odnosa koji pokazuju karakteristike *Treuhand*, odnosno *trusta*) i uklapanje *Treuhand* u bosanskohercegovačko pravo.

Članak pod naslovom „Pravne posledice nalaza skrivenog blaga u srpskom pravu” napisala je Aleksandra Pavićević, asistentkinja Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu. Predmet njene analize, a potom i komparacije su: (1) pravne posledice skrivenog blaga u predratnim propisima Kraljevine Jugoslavije; (2) pozitivno pravo Republike Srbije i (3) nalaz skrivenog blaga u Nacrtu zakonika o svojini i drugim stvarnim pravima Srbije. Konstatujući da pozitivnim pravom Srbije nalaz skrivenog blaga nije regulisan, autorka se pita koji propis ili pravno pravilo primeniti, a u zaključku nudi odgovor. Uz ocenu da bi sveobuhvatno regulisanje instituta nalaza skrivenog blaga kakvo je predloženo Nacrtom zakonika o svojini i drugim stvarnim pravima bilo značajan napredak i najadekvatniji model za srpsko pravo *de lege ferenda*, autorka sugeriše i manje izmene kvalitativnog sadržaja.

Rubrika naslovljena *Aktuelnosti iz prava regiona* sadrži prilog dr Jakoba Nakića i Bruna Ružička o kaucionoj hipoteci, uz primer iz sudske prakse.

Sledi rubrika *Aktuelnosti iz evropskog prava* u kojoj prof. dr Zlatan Meškić usmerava pažnju čitalaca na pristupanje Evropske unije Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i pregovore između EU i SAD u pogledu Sporazuma o transatlantskom trgovinskom i investicionom partnerstvu (TTIP), nakon čega slede informacije o zakonodavnim postupcima i usvojenim zakonodavnim aktima EU (od objavljivanja prethodne rubrike u decembru 2014. godine). Rubrika se završava prikazom zanimljivog predmeta odlučenog pred Evropskim sudom za ljudska prava o advokatu iz Francuske koji je javno kritikovao istražnog sudiju.

Aktuelnosti iz nemačkog prava započinju prilogom Lenke Pavletič o zakonski propisanoj minimalnoj zaradi kao novini u nemačkom pravu, nakon čega Christian Beyer analizira novi instrument u nemačkom pravu o najmu prostora (uvođenje „kočnice za cene najma”). Nakon ovih aktuelnosti iz nemačkog zakonodavstva, slede novosti iz sudske prakse, u kojima Christian Beyer donosi dva priloga: jedan o Saveznom ustavnom sudu koji je kritikovao uslove u zatvorima (prilikom odlučivanja o pitanju da li određeni tretman u zatvoru predstavlja povredu ljudskog dostojanstva zatvorenika), a drugi o Saveznom vrhovnom sudu (BGH), koji odlučuje

o odnosu slobode medija i zaštite privatnosti („Prenosni računar ministra zemaljske vlade”).

Naredna rubrika *Propisi i materijali* sadrži koautorski iscrpan prilog o mehanizmima ujednačavanja sudske prakse u nemačkom pravu, koji potpisuju Holger Hembach i dr Stefan Pürner.

Deo časopisa *Značajni pravnici* ovog puta sadrži dva rada. Jedan je posvećen Hansu Littenu (1903–1938), advokatu koji je raskrinkao Hitlera, a autor je dr Stefan Pürner. Drugi, prilog o profesorki Slavici Krneti (1927–2010), napisala je prof. dr Meliha Powlakić.

Časopis sadrži i prikaze knjiga. U tom delu, prof. dr Zlatan Meškić prikazuje rad XVI godišnje konferencije „Pravo osiguranja, uprava i transparentnost – osnove pravne sigurnosti”, koja je održana na Paliću aprila 2015. godine. Dejan Pilipović napisao je prikaz Zbornika radova sa IX savetovanja iz oblasti građanskog prava, održanog na Jahorini u oktobru 2014. godine, pod nazivom „Aktuelna pitanja građanskog zakonodavstva u Bosni i Hercegovini – teorija i praksa”, a izdavač je Udruženje sudija Republike Srpske. Dr Stefan Pürner je objavio prikaz knjige: Regina Rauxloh, *Plea Bargaining in National and International Law: A Comparative Study*, koja je objavljena 2012. godine.

Rubrika pod naslovom *Pravo na internetu* sadrži tekst dr Stefana Pürnera: „Aktualizirano *download* područje na internetskoj stranici IRZ-a”; sledi rubrika *Iz delatnosti IRZ-a* u kojoj je prilog o projektu EU za podršku moldavskim državnim telima u kaznenopravnom postupku istrage, čiji je autor dr. jur. Gerassimos Fourlanos. Zanimljivo je da časopis sadrži i rubriku *Razno* u kojoj su sledeći prilozi: „Susret pravnih i srodnih biblioteka Jugoistočne Europe (SEAAL, 2015)” koji je pripremila Edita Bačić, izveštaj o učešću na Vis Moot takmičenju, koji je napisala Fahira Brodlija, i iskustvo iz Bundestaga (Međunarodna parlamentarna stipendija), koje prenosi Sabina Ljuca.

Kao što je svojstveno naučnim časopisima, *Nova pravna revija* sadrži i detaljno uputstvo za autore u okviru poziva za dostavljanje radova.

Dostavljeno Redakciji: 4. juna 2016. god.

Prihvaćeno za objavljivanje: 24. juna 2016. god.